

HET OFFER VAN ABRAHAM (1)

Aanstaande zondag gaat de eerste lezing over het offer van Abraham (zie de lezingen van dit weekeinde verderop. Helaas is datgene wat in de kerk wordt voorgelezen maar een deel van het

verhaal.) De geschiedenis op zich is een van meest problematische verhalen uit de Schrift. God vraagt Abraham zijn enige zoon te offeren, maar als Abraham op het punt staat dit te doen, houdt God hem tegen. Waarom? Wat is de betekenis van dit verhaal? Veel bijbeluitleggers, theologen, filosofen, dichters en kunstschilders hebben zich met deze vraag bezig gehouden. Er worden dan ook verschillende interpretaties aan dit verhaal gegeven.

Om het verhaal goed te kunnen plaatsen is een korte uitleg van de voorgeschiedenis nodig. Abraham kreeg van God de opdracht: 'Trek weg uit je land, verlaat je familie, verlaat ook je naaste verwanten, en ga naar het land dat ik je zal wijzen. Ik zal je tot een groot volk maken, ik zal je zegenen, ik zal je

aanzien geven, een bron van zegen zul je zijn.' Maar Abraham was al 75 jaar toen hij uit Ur vertrok en hij en zijn vrouw Sara waren kinderloos. Pas als Abraham 100 is en Sara 90 schenkt God hen eindelijk de langverwachte zoon Isaak. Deze voorgeschiedenis maakt het verhaal nog dramatischer want Isaak was de zo vurig verlangde zoon. En dan vraagt God: 'Roep je zoon, je enige van wie je veel houdt en offer hem aan Mij op.'

Iedereen die dit verhaal leest worstelt met vele vragen en komt met verschillende antwoorden.

Welke vragen zijn er zoal te stellen? Wat zal Abraham van de opdracht om zijn zoon te offeren gedacht hebben? Heeft hij getwijfeld of niet? Hij zou toch de vader van een groot volk worden en hoe kan dat als hij zijn enige zoon moest offeren? Heeft Abraham nog met God gediscussieerd, onderhandelt zoals hij eens eerder had gedaan bij de ondergang van Sodom en Gomorra of geprotesteerd?

Wat Abraham gedacht heeft weten we niet, want na de verkregen opdracht zegt de tekst: 'De volgende morgen stond Abraham vroeg op. Hij zadelde zijn ezel, nam twee van zijn knechten en zijn zoon Isaak met zich mee, hakte hout voor het offer en ging op weg.' Waarom verzwijgt hij wat hij gaat doen voor zijn vrouw Sara? Waarom mocht Sara dit niet weten en waarom niet? Hoe zou Sara op dit plan van haar man gereageerd hebben?

Pas na drie dagen ziet Abraham de aangewezen plaats liggen. Wat heeft hij allemaal onderweg gedacht? Was hij vertwijfeld? Hoe dacht hij over zijn God? Heeft hij gedacht om zichzelf aan te bieden als offer in plaats van zijn zoon? Wat weegt zwaarder: zichzelf zien als de moordenaar van zijn zoon of gehoorzaam zijn aan God?

Als Abraham de plaats bereikt zegt hij tegen zijn knechten: 'Blijven jullie hier met de ezel. Ikzelf ga met de jongen verder om daarginds neer te knielen. Daarna komen we naar jullie terug'. Wist Abraham dat het om een proef ging en dat God uiteindelijk zou afzien van zijn offer of niet? Of hoopte hij dat? God die hem nog nooit in de steek had gelaten, kon toch niet zo onmenselijk zijn? Onderweg vraagt Isaak aan zijn vader: 'We hebben vuur en het hout, maar waar is het lam voor het offer?' Abraham geeft als antwoord: 'God zal zelf in een offerlam voorzien, mijn jongen.' Hoopte Abraham nog steeds dat de hele geschiedenis goed zou aflopen? Had God wel het recht om dit van hem te vragen?

Als Isaak op het altaar ligt pakt Abraham het mes om daarmee zijn zoon te offeren. Was hij echt van plan dit te doen? Hoe groot was zijn vertrouwen nog in God? Gaat gehoorzaamheid aan God boven het gebod 'gij zult niet doden'?

Welke andere vragen zou u bij het verhaal over het offer van Abraham stellen? Wat is uw interpretatie van dit moeilijk te begrijpen verhaal met zijn tegenstrijdigheden?

(Foto: Rembrandt: Het offer van Abraham)

SV

Uit: Andreasblad nr. 3, 24 februari 2018